Пише: Ђорђе Вукадиновић, Слободан Антонић
среда, 08 септембар 2010 15:32

Светислав Басара наставља са својим опсесивним клеветањем како нас лично, тако и НСПМ. Још је Хегел рекао да за лакеја нема великих људи, јер он о људима суди по себи. Неко ко је у потрази за амбасадорским и другим синекурама променио толико странака – од ДСС, преко ДХСС, до ДС и назад (успут се јавно препоручујући и ЛДП-у), неко ко је, најпре, у небеса уздизао Добрицу Ћосића и Војислава Коштуницу, а онда их после годинама клевеће и напада, неко ко се у својим колумнама бесрамно нуди Тадићу да га узме у власт, обећавајући му немилосрдни обрачун са свима који сумњају у „пут који нема алтернативе“, сада о другима суди по себи, оптужујући их да, наводно, мењају господаре и да их у политици занима само новац. (Пројекција је очигледно изузетно снажан психолошки механизам.) И где би за те своје оптужбе могао наћи боље „сведоке“ него у себи сличним, полуобразованим конвертитима са, наизглед, супротног пола политичког спектра.

Није нам намера да у било шта уверавамо Басару. Онај ко не може без газде, ко иде од странке до странке и ко није издао и испљувао само онога кога не познаје и са ким се није дружио, и ко јавно моли моћнике да га узму у службу, наравно да не може да разуме шта значи бити частан, аутономан и свој. Ни ми не разумемо како оне балерине могу да стоје на врховима прстију, како неко може да гута ексере – или, у конкретном случају, како је неко у стању да мења уверења чешће него кошуље и да ауторитативно говори о ономе о чему ништа не зна.

Шта можемо мислити о књижевнику – замислите, КЊИЖЕВНИКУ, не таксисти, портиру, политичару или машинском инжењеру – који не разликује Гогоља и Чехова (ма, све је то, ваљда, ионако иста руска и „азијатска“ багра)?! Ко не верује, нека погледа у *Данасу* од 21. и 24. августа ове године. Сви смо се с разлогом смејали Палмином бисеру са „Бетовеном и Шопеном“, али је ово, заправо, много скандалозније. Палма не мора да познаје класичну мизику, али би барем један књижевник и интелектуалац морао да разликује Гогоља од Чехова. И на шта може личити када, тај и такав веселник крене „суверено“ да дели лекције, расправља о „левици“ и „десници“, филозофира на геополитичке теме и суди о стварима о којима тек нема никаквог појма. Ми, рецимо, нећемо да судимо о Басариним књижевним квалитетима, нити нас они занимају, нити ћемо да их умањујемо ако их којим случајем има. Али знамо да су се поједине колеге из НИН-а жалиле како им је својевремено слао претећа и увредљива писма и годинама нападао НИН као „нацистичко“ и „клерофашистичко“ гласило, све док коначно није добио НИН-ову награду и почео да за НИН пише колумну. Што не мора да говори много о његовој литератури, али казује готово све о његовом карактеру и моралу.

Не због Басаре, већ због читалаца *Данаса*, које ценимо и онда када се са њима можда не слажемо, а који су непрестано бомбардовани његовим сомнабулним текстуалним излучевинама, желимо да јасно кажемо да НСПМ, од свог оснивања средином деведесетих, није био „филијала“ ниједној странци, нити је икада тражио „господара“. Од самог почетка заузели смо јасну демократску и националну позицију, и ту позицију никада нисмо променили, без обзира на то у ком су правцу ишли и како су се преламали дневнополитички токови и партијски интереси. Дакле, нисмо се суштински мењали, само су, у различитим околностима, наши идентични ставови у једном тренутку могли деловати мање, а у другом више „патриотски“ и „национално“. (Но, чак и да се јесмо променили, сигурно да је неупоредиво интелектуално и морално часније током деведесетих бити ближи „грађанским“, а данас „националним“ позицијама – него обрнуто, као што је то управо случај са г. Басаром, а, нажалост, и многим другима на јавној и политичкој сцени.)

Наравно, да бисмо одржали на минимуму егзистенције најпре часопис, а онда и сајт, током ових петнаест година рада учествовали смо на разним конкурсима и примали смо различите, обично прилично скромне донације – од Фонда за отворено друштво, преко Скупштине града и министарстава за науку и културу, до личних приложника. Шта су донатори приватно мислили, или шта су од нас очекивали, не знамо. Али оно што смо свима увек јасно стављали до знања јесте да донаторство не значи право на било какво усмеравање нашег мишљења и наше јавне делатности. (Можда су баш зато и те донације увек биле више него скромне.) Било како било, НСПМ никада није имао газду, нити ће га икада имати – осим ако под газдом не подразумевамо приврженост истини, јавном добру и националном интересу. И као такви смо опстајали и бивали помало утицајни и, очигледно, као такви, све више постајали трн у оку онима који на живот и политику гледају другим, прагматичнијим очима.

Иста је прича и са односом НСПМ према странкама и политичарима. Током свих ових година партије и политичари су долазили и пролазили, свој положај мењали идеолошки или статусно. Са већином се, наравно, познајемо, многима смо и генерацијски блиски, са некима и у релативно пријатељским односима. И наравно да смо разговарали и разговарамо са њима – па, нећемо ваљда са Басаром да причамо о политици и руској литератури?! Ми претпостављамо да су друштвени научници нека врста „социјалних сеизмолога“ и да је њихова обавеза да на све могуће начине алармирају и упозоре на могуће друштвене потресе, урагане и цунамије. Не можемо рећи да смо у тој ствари имали баш превише успеха, понекад смо имали утисак као да говоримо глувима, али нам је макар савест апсолутно чиста. У сваком случају, од тог труда нисмо имали никакве личне и материјалне користи, нити нам је то био циљ. Но, немамо никакву илузију да би г. Басара и њему слични то могли да разумеју.

Али, НСПМ је увек био ту где јесте – на јасној демократској и националној позицији. Па, коме мило – коме криво. Треба само прочитати уводник из нашег првог броја од пре више од 15 година (1/1994) да би се схватило да нисмо ми били ти који су икуда ишли, већ да су други били ти који су повремено прилазили или долазили на наше позиције. Не можемо да судимо о мотивима, али претпостављамо да је неко прилазио из уважавања, неко из рачуна и интереса, а неко по задатку. А како је демократско-национална позиција у Србији, заправо, најтежа и најнезахвалнија за заступање, многи су ту позицију убрзо напуштали, или је трампили за сигурност положаја, новца и/или моћи. А да смо ту трампу и ми хтели да направимо, да смо само хтели да се приклонимо и поклонимо, пристанемо на газду, „пријатељска упутства“ и „заједничке коородинате“, не бисмо данас, у материјалном погледу, били прави „интелектуални пролетаријат“ и „црквени мишеви“, не бисмо данас били „слободни“ не само од власништва над било каквим „фирмама“ и „предузећима“, које нам Басара спочитава, него чак и од станова, аутомобила и озбиљне уштеђевине. Имали бисмо моћне заштитнике и не бисмо били стална мета напада различитих интересних група, партијских и полукриминалних лобија и „памет-елиминатора“. И онда би Басара о нама говорио са поштовањем, а не са овом комбинацијом злураде пакости и јалове мржње. Као што нам је још до пре неколико година, док је ова „национална“ прича деловала перспективније, нудио сарадњу, предлагао да се дружимо и организујемо заједничке дебате.

Сигурно смо некада и грешили у процени (скромно се надамо да то није било баш превише често, а свакако знатно мање него код неких других колега). Али је барем свако, и када се слаже и када се не слаже са нама, могао да буде сигуран да је то мишљење, чак и ако је погрешно, плод наше сопствене памети, а не било ког плана, нити, рецимо, кадровских промена у било којој служби и процена у било чијем кабинету. И то је оно што је сметало. И зато НСПМ мора да нестане – или макар да се ултимативно компромитује са сваке стране. Када смо сви непринципијелни, сребролубиви конвертити, онда то заправо нико и није. И онда није много ни важно да ли је неко, номинално, десничар или левичар, мондијалиста или патриота, позиција или опозиција. Сви су „своји“, сви имају своје „шеме“ и „комбинације“, договориће се и исталити већ некако. Само да се склоне ове „интелектуалне будале“ и закерала са својим „нијансама“, објективношћу и зановетањем. И зато ова актуелна хајка на нас није нимало случајна ни бесмислена. Као ни овај само на први поглед противприродан савез између мондијалистичког десничара Басаре и „левичарског“ и „антиглобалистичког“ (Вучелићевог) *Печата*. Јер, збиља, шта ли би то могао бити „заједнички именитељ“, односно „заједнички садржалац“ код једног „Баса“ и једног „Вучеле“ (и једног Жељка Цвијановића)? Размислите мало о томе поштовани читаоци *Данаса*. А и сви остали.